

Đào Quyên

Tác Giả: Trán thá Lai Háng
Thứ Năm, 17 Tháng 2 Năm 2011 10:02

“Thâm sán đá đá quyên thanh” Chát báng giác không biát thái khác đán đáu, nái thám sán cùng các giáng Đá Quyên váng vá biát Xuân đang qua... Thá Nguyán Phi Khanh thái Tá Đác.

Nái này, không thám sán cùng các nháng án mình trong đám cây cái sum suê quá mùa sim me cau đáa trám chái cách biát thá giái bên ngoài, không bá môn nháng cháng long rong cháy hiáu, mà hay rong bút rong cá rong cuác rong chuát...

Rong cuác gáp đáa Đá Quyên báo tin Xuân.

Rong cá ghi màu sác ná cái Đá Quyên và đáng nét Đá Quyên tá mát tiáng hát rái tá vám trái bay lán.

Rong chuát đem bút rong con chá thái theo lên trái, cho gió bay đi ...

Ná cái Đá Quyên bát đác trác ván nhà. Ráng rá. Hán há.

Chàng ví Đá Quyên ván nhà láng láng nhá khuôn mát Đáng Quý Phi háng dián. Càng láng láng hián lá rác rá khi náng lên, nháng giát sáng long lanh trên cánh hoa càng óng á lóng

Đào Quyên

Tác Giả: Tr&#n th& Lai H&ng

Thứ Năm, 17 Tháng 2 Năm 2011 10:02

lánh mặt trời giao tình.

Đào Quyên thích khí hậu ôn đới, thích sương mù, hoa nở cao và khí lạnh. Nhưng khóm Đào Quyên trồng nhà tôi là loài bán nhiệt đới chịu được cao hơn như những loài ở Hoa bang, mà cũng ung dung lặng lẽ.

Vườn yêu sương mù, yêu khí lạnh. Thời tiết Giáng tháng Chạp đã bùng nổ, rồi khi trời trở lạnh, khí lạnh là đã loang lổm cỏ cây, Đào Quyên hèn hơn rồi nhường chỗ cho loài khác.

Đầu đông đó, người Fansipan nói theo tiếng Mèo, có nghĩa là Hoa Đào Quyên. Núi cao trên 3 ngàn thước, hoa nở nhìn trời, lung linh trong sương mù bao phủ. Đã có dịp ra Hà Nội tôi đi 36 ngõ ngách phố phường, lên Đền Hùng soi gương cũn, xuôi Quê Ninh chui vào hang động Hoàng Long. Nhưng chỉ trong 7 ngày, không đủ để bò lên Hoàng Liên Sơn Fansipan Lào Kay, cách Hà Nội chỉ 300 cây số phía Tây Bắc.

Có may có bạn đã trèo đèo lên núi, lấy dây leo lên tận đỉnh rồi run rẩy bò lên tuyết. Nhưng hạnh phúc. Vì đã được đứng trên “Nóc Nhà Đông Dông” bao phủ sương mù lặng lẽ gió hú, nhìn ngắm Vạn quế Đào Quyên trên 30 loài vàng trắng tím tía hàng loạt rồi cúi xuống nguyên sinh dưới ngàn vách đá cheo leo tre pheo chen chúc thông tùng trúc. Chỉ vài giờ mà mây mù trắng ngăm bịt bực được trong tay, bạn đã sờ vào thân dưới thì Đào Quyên đang nở hoa đỏ rực, chênh vênh gác gờng xòe cành bên vách đá.

□ Đ□ i th□ Đ□ Quyên Fansipan, hình Ph□ m Ng□ c B□ ng□□□□

Tìm hi□ u g□ c gác Đ□ Quyên, xa tít t□ n Đ□ a Trung H□ i. Tên Đ□ Quyên là Azaleas t□ g□ c Hy L□ p azaleos có nghĩa là dry, khô. Đ□ Quyên thích khô ráo, không ch□ u □ m, d□ b□ úng n□□ c. Azaleas thu□ c h□ Đ□ Quyên Ericaceae, gom c□ S□ n Trà Rhododendron, nh□ ng Rhododendron v□ n n□ m g□ n trong h□ Đ□ Quyên Ericaceae, truy ra cũng g□ c Hy L□ p, rhodo là rose, h□ ng; dendron là tree, cây. Rhodies cây nhi□ u h□ n là lùm b□ i và hoa chùm chi chít bùm xòe trong khi Đ□ Quyên h□ u h□ t lùm b□ i và hoa nh□ nhàng thanh thoát h□ n. H□ hàng nhà Đ□ Quyên t□ ng c□ ng trên ngàn lo□ i, đ□ i m□ c cao đ□ n c□ 30 th□□ c, ti□ u m□ c cũng cao đ□ n 10 th□□ c. Hoa có lo□ i to b□ ng cái chén, có lo□ i hình chuông, hình loa, hình b□ u... đ□ n s□ đ□ u cành hay chen chúc chùm trum lùm cây.

Đ□ Quyên thích khô và thích t□ a đá nên có lo□ i g□ i là Đ□ Quyên Đá, có th□ tìm th□ y ngay trên núi B□ ch Mã cách Hu□ 40 cây s□ v□ pía Nam, c□ nh thác Đ□ Quyên. Ng□□ i Nh□ t r□ t thích, và có t□ p th□ Đ□ Quyên Đá c□ a Kutamura Kigin, ca ng□ i Đ□ Quyên r□ c r□ r□ n□ t□ a l□ a h□ ng n□ ng nàn bùng cháy Xuân tình.

Đ□ Quyên v□□ n nhà h□ ng di□ n. Đ□ i th□ Đ□ Quyên đ□ nh Fansipan đ□ r□ c màu máu. Huy□ t l□ . N□□ c m□ t máu. Rong bút v□ hoa l□ i liên h□ qua chim.

B□ i có m□ t ti□ ng Đ□ Quyên ch□ t áo não c□ t lên trong n□ ng s□ m coo-ooo-ooo-cooo c□ uu ...uuu ... uuu ...cuuu ...

Ch□ m□ t ti□ ng, mà rúng đ□ ng tâm can. B□ i v□ n v□ n n□ i ni□ m ch□ i d□ y.

Đ□ Quyên là chim câu, chim cu□ c, qu□ c qu□ c. Chim Đ□ Quyên c□ a tôi là Mourning Dove, Zenaida macroura, chim qu□ c-qu□ c tang màu nâu nh□ t, đuôi r□ qu□ t tr□ ng, có ti□ ng kêu áo não, thu□ c gia đình b□ câu Columbida, trong s□ có b□ câu tr□ ng, b□ câu xám, cu đ□ t, cu ngói, cu c□□ m ... hay tìm nh□ t ăn h□ t c□ h□ t thông h□ t ngū c□ c ngay m□ t đ□ t, thích t□ m cát t□ m đ□ t, thích đ□ u trên giây đ□ n, giây cáp, hàng rào, làm t□ trên cây, trong b□ i r□ m, chái nhà ...Chúng k□ t đôi và s□ ng tr□ n đ□ i chung th□ y, dù đ□ i chúng ch□ không quá hai năm.

Đoàn Quyên

Tác Giả: Trần Thị Lai Hồng

Thứ Năm, 17 Tháng 2 Năm 2011 10:02

Mourning Dove, Zenaida macroura

Chuyến kìa vua Đoàn Vũ nhà Thợ c bên Tàu mất nấc, chết thê m hóa thành chim, mới đi Xuân
vì bị ai cắt tình thương tiếc c c quí c, xao xuyến hót náo lòng như là rơi xuống thành những giọt
máu tươi nhu m đ hoa v n ng , và lo i th m nhu n máu là chính là Hoa Đoàn Quyên.

Đoàn Quyên đi huy t, t quy ai mình.

Đoàn Quyên khóc thành máu/ quay vì kêu áo nảo.

Đoàn Quyên còn mang tên T Quy là vậy.

Coo-ooo-ooo-cooo ... c uu ... uuu ... uuu...cuuu...

Nghe vang vang tình chàng ngày nào đi c th Nguyễn Du trong tập Nam Trung Tập Ngâm :
...Đoàn vũ nh t thanh xuân kh h / H n h , quy lại bị c h ng ...

và tôi n c n t p i :

... M t tình qu c kêu b ng chết t nh/ H n i! V i th ng quê h ng !!

Đ c đà th cũ, i nh m y câu khác không biết tác giả là ai :

Kh&#p l& đ& h&ng tác ma sanh

Khai thì thiên tr& đ& quyên thanh

Đ& quyên kh&u huy&#t năng đa thi&u

Kh&ng th& tr&ng nhân l& trích thành ...

S&#ng đ&ng gi&#t h&ng ch&ng c& sanh

Đ& quyên hoa l&ng ti&ng chim thanh

Đ& quyên chim n&o bao nhiêu máu

S& v&#ng ng&#i đi l& nh& thành...

Ti&ng kêu có máu. B&#i là ti&ng khóc m&#t n&#c, ti&ng g&#i nh& n&#c đau lòng con qu&#c qu&#c
... c&#a Th&#c Đ& bên Tàu nh& trong th& Đ& Ph& :

... Đ& quyên m& xuân chí

Ai ai khi&u k& gian ...

Là há nhá bính quyên ...

...Đâu Xuân chim quạ c tị

Thê th m tị ng bị ai

Nh c m t ràn r a su i ...

Chuyện kể nh c mình cũng nh u v chim quạ c, tị ng tị thì có chuyện c a ng i M ng Hòa Bình, dòng dõi h B ch huy n Kim Bôi không ăn th t chim quạ c vì tin chim dòng dõi Th c đ , mà là Th c An D ng V ng m t nh c vì con gái M Châu quá tin ch ng đem tráo n th n. Vùng S n La Lào Kay thì k chuyện hai v ch ng s ng trong r ng, ch ng đi săn b n lâu ch a v , v đi tìm và ch t b v c th m. Ch ng v nhà v ng cũng b đi tìm và cùng ch t bên v c. Th ng đ cho nàng bi n thành Cây Hoa Đ Quyên và chàng là chim Đ Quyên. M t chuyện khác thì nói v tình b n, m t ng i tên Qu c n t ng i Quân. Quân đi tìm Qu c, kh c kho i g i b n và hóa thành chim g i Qu c, âm vang qu c qu c. Chuyện trong Nam thì hai anh em khác m , cũng th ng yêu nhau dù m k ghét b ng i anh. C hai ch t trong r ng vì m u m không thành, và hóa thành chim than khóc n h i tị c

Đâu chuyện vua, chuyện th ng dân, v n là chuyện đau lòng vì chia cách.

Nh i chia cách c a nh ng ng i di t n Vi t Nam t n n C ng s n, nh trong t p thi c a m t ng i vô danh :

Đ ng th h u gia quy v đ c

Đ quyên h u h ng nhĩ biên đ ...

Có quê mà ch&ng v& quê đ& c

Xin cu&c đ&ng kêu n&o ru&t ng& i ...

và c&a chính nh&ng ng& i trong n& c, đang & trong n& c, tr& c cu&c bi&n d&u nh& th&
Nguy&n Bính v& thăm Ng& Viên khi tri&u Nguy&n không còn:

...

s&m Đào tr&a Lý đêm H&ng ph&n

tuy&t H&nh s&ng Qu&nh máu Đỗ Quyên

... Hôm nay có m&t ng& i du khách

& Ng& Viên mà nh& Ng& Viên...

Âm th&m đau xót s&ng ngay trong n& c mà khóc m&t n& c, g&i tâm tình vào tên con, nh&
Phùng Quán đ&t tên con gái là Phùng Đỗ Quyên, nh& Ph&m Thiên Th& trong tâm s&:

Chim Quyên t& đ& b& thôn Đoài

Quyên ch&ng bu&n th&m thi&t g&i ai

Vì núi Nam góp cảnh hoa trăng

Quên đau lòng nhớ phiến tâm mai...

Tâm sự này được phổ nhạc với Bài Chim Bè Xưa của Phạm Duy:

... Chim Quyên tìm đến bờ thôn Đoài

Chim là hồn Thơ cội Đọt ngàn xưa ...

... Thơ máu thấm i mọt đêm chim chết

Chết khi đêm vắng

Xác chim xưa tan thì...

Tái sinh hồn xưa: Đoàn Quyên !

Đoàn Quyên ! Đoàn Quyên !

.... Kêu gào: Ôi, Thơ quí linh thiêng!

Vì tái sinh làm chim khóc nức

Cho dù phải gục chết như xưa

Như nước nên gào lên quắc quắc

Khóc khoéi lòng ngói i sóng lều vong

Chim hỡi chim ơi! Chim hỡi chim ơi !!!!!

Một tâm số khóc khoéi đau xót khác cách nghĩ i trong nước trỗi c cách xen đũa thốt hững xo
bững quê hững ng:

Tiếng Đoàn quyền áo nâu

Trên quê mà như quê hững ng

Tan nát cách tâm can ...

Tôi biết chắc Phàm Thiên Th

Em một mình gọi như / Chim ơi, biết đâu tìm

... Cối ngói i có bao nhiêu/ Mà tình sóng vô lững ng

Còn chi trong gi□ t□ □ ng/Hay m□ t v□ t chim bay...

Và cũng t□ nh□ theo Ph□ m Thiên Th□

Ki□ p sau làm chim trong s□ □ ng

V□ bay hóa đ□ m□ □ i ph□ □ ng tr□ i vàng

R□ i thì th□ m cùng ng□ □ i

Thôi thì thôi, ch□ phù vân

Thôi thì thôi nhé, có ng□ n □ y thôi !!!!!!!!

Nh□ ng v□ n m□ m□ t ngày

M□ t s□ m mai v□

T□ m n□ □ c sông quê

.....Trên ng□ n mù u

Có đôi cu gáy

Trong chùm lau sậy

Tiếng quạ u oa

..... Nổi trên cỏ mướt

Ta nhòm vẩn thẳm

Giấc mơ choàng tênh

Ngày ấy ... Bao giờ ???????

Ngày ấy... bao giờ ???? Nơi đây, khi nắng xuân tràn tuôn muôn nguồn sáng, vẩn Xuân có một con Đỗ Quyên, hót lên hoài ngàn muôn tiếng sáo...Tiếng thỏng muôn đóa hoa ánh đào tười hồng sặc sỡ tàn rã, hay buồn buồn mi nay đã lánh phăng xa...nhỏ lại như cỏ a Phàm Vẩn Chàng trong Con Chim Lạc Bẩn.

Phôi, tôi là con chim lạc bẩn.

Đỗ Xuân Mèo Múi 2011

Chú thích:

- Thá Nguyán Tri Pháng, đái thán thái Tá Đác thá ká 19
- Hình đái thá Đá Quyán đá đánh Fansipan, cáa Phám Ngác Báng
- Thá chá Hán trích tá wordpress.com/chimdoquyen và phongdiep.net/
- Thá Phám Thiên Thá, Quyán Tá Đá Bá Thôn Đoái, Đáng Hoa Vàng, Saigon 1971
- Lái nhác Phám Duy Báy Chim Bá Xá, phá thá Quyán Tá Đá Bá Thôn Đoái cáa Phám Thiên Thá, nxb Cánh Vàng, HoaKá 1990
- Thá Táng Linh, Mát Sám Mai Vá, Trám Tá Thiáng phá nhác
- Nhác Con Chim Lác Bán cáa Phám Ván Cháng
- Tài liáu vá Hoa Đá Quyán tá Cây Cá Viát Nam cáa Phám Hoàng Há; Encyclopedia of Flowers, Tropica Color Cyclopedia of Exotic Plants and Trees, Alfred Byrd Graf, Roehrs Company Publishers, NJ
- Chuyán vá Đá Quyán nhát tá Cá tích và Truyán thuyát xá An-Nam, cáa Lê Văn Phát

Đ□ Quyên

Tác Giả: Tr□ n th□ Lai H□ ng

Thứ Năm, 17 Tháng 2 Năm 2011 10:02

- Tài li□ u v□ Mourning Dove t□ Eastern Birds, John Farrand, Audubon Handbook và wildlifedepartment.com/species/mourningdove

- Tranh v□ và th□ d□ ch c□ a Tr□ n th□ LaiH□ ng